

Titel: Notes, [MTG] 125-2110

Citation: "Notes, [MTG] 125-2110", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 1. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds: https://tekster.kb.dk/catalog/lh-texts-kapsel_125-shoot-workidacc-1992_0005_125_MTG_2110/facsimile.pdf (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

KOMMUTATION.

U 11/10/37. 1

Revid. 9/4 38.

Den gamle tanke: at kommutabiliteten er den præglosssematiske korrelation, er nu blevet rigtig paa en ny maade. Det at to .z er indbyrdes kommutable, vil jo ikke alene sige at de er formede i hver sit element, men tillige at disse elementer har samme selektioner i den kæde hvori kommutationen foretages; et kommutationsparadigme er altsaa en kategori. Dette har vi selvfølgelig hele tiden vidst, men blot ikke udtrykkeligt indset; thi herpaa beror jo hele teorien, det er grunden til at kommutationen kan bruges som indgang til en erkendelse af selektionerne. Derfor er det ikke nødvendigt i .G 4 at specificere kommutation paa samme plads: kommutation er altid paa samme plads, fx kan man i en kæde som 'dominus' ikke kommutere nominativ med noget som helst andet end en anden kasus; kunde man det, vilde jo hele selektionsteorien gaa fløjten.

Det hele er blevet saa smukt og harmonisk nu:

Kommutation

U 15/10/37.2

Revid. 9/4 38.

adskiller man præglossemer med substansfællesskab (konversion, subversion) men identificerer præglossemer med funktionsfællesskab.

I .G 1 identificerer man segmenter hvis ombytning er ledsaget af en homoplan forskel paa et andet sted i kæden (eng. [t̄] kan ikke ombyttes med [t] uden at samtidig [θ] ombyttes med [s]: [eit̄θ]; [eits]), men adskiller segmenter hvis ombytning er ledsaget af en heteroplan forskel; i .g 1 adskiller man præglossemer hvis ombytning er ledsaget af en homoplan forskel paa et andet sted i kæden (dvs en selektionsforskelle), men identificerer præglossemer selv om deres ombytning bevirker en heteroplan forskel.

Nødvendigheden af at udføre begge de to indbyrdes modsatte operationer begrundes teoretisk ved henvisning til homo- og heteroplane overlappings, i de sidste indbefattet homo- og synonymer; deres indbyrdes orden er givet derved at substanserne og de heteroplane forbindelser ikke har nogen plads i systemet og derfor skal elimineres snarest muligt.

KOMMUTATION

U 15/10/37.1
Revid. 9/4 38.

Den almene definition af kommutation skal formuleres saaledes:
Ombytning af to størrelser saaledes at der bevirkes en forskel paa et andet sted i kaden. Der er her med vilje sagt "sted" og ikke "plads" fordi der ved kade forstaas begge planers sideløbende kader.

Denne kommutation fordeles paa to operationer, som dels supplerer, dels kontrollerer hinanden:

.G 1: Ombytning af to segmenter ~~inden for et større segment~~ saaledes ^{paa samme plads i en minimal fri enhed} at der ^{kan} bevirkes en forskel i det modsatte ~~afstand~~ ^{plan. Denne kommuta-} ~~og saaledes at~~ ^{tion skal følges af segmentationsproven.} ~~de større segmenter hver for sig indgaar, helt igennem kan ombyttes med segmenter der kun adskiller sig fra dem ved i stedet at have det andet.~~

.g 1: Ombytning af to præglosser inden for en nexi, saaledes at der ^{kan} bevirkes en ^{funkt} ~~positions~~ forskel i det samme plan. ~~✱ ✱~~

De to operationer kontrollerer hinanden, fordi de er modsat vendte:

~~I .G 1 identificerer man segmenter med substansfællesskab men adskiller segmenter med funktionsfællesskab (kommutationsparadigmerne er jo selektionskategorier, dvs at deres led har fælles funktion); I .g 1~~